

О НЕКИМ ТРИГОНОМЕТРИЈСКИМ ИДЕНТИЧНОСТИМА.

НАПИСАО

ЂОГДАН ЈАВРИЛОВИЋ.

(Примљено на скупу Академије природних наука 19. маја 1903.)

Уочимо функцију

$$f(z) = \frac{\operatorname{tg}(z - b_1) \operatorname{tg}(z - b_2) \cdots \operatorname{tg}(z - b_n)}{\operatorname{tg}(z - a_1) \operatorname{tg}(z - a_2) \cdots \operatorname{tg}(z - a_n)},$$

па нека је

$$b_1 = \frac{\pi}{2} + b_1', b_2 = \frac{\pi}{2} + b_2', \dots, b_n = \frac{\pi}{2} + b_n'.$$

Тада ће се $f(z)$ моћи овако изразити:

$$f(z) = (-1)^n \cot(z - a_1) \cot(z - a_2) \cdots \cot(z - a_n) \\ \times \cot(z - b_1') \cot(z - b_2') \cdots \cot(z - b_n').$$

Остатке функције $f(z)$ у половима њезиним $a_1, \dots, a_n, b_1', \dots, b_n'$ означићу са $A_1, \dots, A_n, B_1', \dots, B_n'$.

Према томе ће бити

$$A_1 = \frac{\operatorname{tg}(a_1 - b_1) \operatorname{tg}(a_1 - b_2) \cdots \operatorname{tg}(a_1 - b_n)}{\operatorname{tg}(a_1 - a_2) \operatorname{tg}(a_1 - a_3) \cdots \operatorname{tg}(a_1 - a_n)},$$

... ..

$$A_n = \frac{\operatorname{tg}(a_n - b_1) \operatorname{tg}(a_n - b_2) \cdots \operatorname{tg}(a_n - b_n)}{\operatorname{tg}(a_n - a_1) \operatorname{tg}(a_n - a_2) \cdots \operatorname{tg}(a_n - a_{n-1})},$$

а

$$B_1' = \frac{\operatorname{tg}(b_1 - a_1) \operatorname{tg}(b_1 - a_2) \cdots \operatorname{tg}(b_1 - a_n)}{\operatorname{tg}(b_1 - b_2) \operatorname{tg}(b_1 - b_3) \cdots \operatorname{tg}(b_1 - b_n)},$$

... ..

$$B_n' = \frac{\operatorname{tg}(b_n - a_1) \operatorname{tg}(b_n - a_2) \cdots \operatorname{tg}(b_n - a_n)}{\operatorname{tg}(b_n - b_1) \operatorname{tg}(b_n - b_2) \cdots \operatorname{tg}(b_n - b_{n-1})}.$$

Прости елементи функције $f(z)$ биће

$$\cot(z - a_1), \dots \cot(z - a_n),$$

$$\cot(z - b_1'), \dots \cot(z - b_n'),$$

а сама функција $f(z)$ може се растворити на овај начин у збир тих својих елемената¹⁾:

$$f(z) = 1 + A_1 \cot(z - a_1) + \dots + A_n \cot(z - a_n) \\ + B_1' \cot(z - b_1') + \dots + B_n' \cot(z - b_n'). \quad (1)$$

По Ајлерову обрасцу је међутим

$$e^{zi} = \cos z + i \sin z,$$

¹⁾ Hermite. *Cours d'Analyse de l'École polytechnique*, p. 331.

па је стога

$$\operatorname{tg} z = \frac{1}{i} \frac{e^{zi} - e^{-zi}}{e^{zi} + e^{-zi}},$$

а уз то и

$$\operatorname{tg}(z - a_j) = \frac{1}{i} \frac{e^{2zi} - e^{2a_j i}}{e^{2zi} + e^{2a_j i}},$$

$$\operatorname{tg}(z - b_k) = \frac{1}{i} \frac{e^{2zi} - e^{2b_k i}}{e^{2zi} + e^{2b_k i}}.$$

Ако се дакле узме, да је

$$u = e^{2zi},$$

а

$$\alpha_j = e^{2a_j i}, \quad \beta_k = e^{2b_k i},$$

онда ће се функција $f(z)$ преобразити у ову рационалну функцију променљиве u :

$$\begin{aligned} f(z) &= \frac{(u + \alpha_1)(u + \alpha_2) \cdots (u + \alpha_n)}{(u - \alpha_1)(u - \alpha_2) \cdots (u - \alpha_n)} \\ &\times \frac{(u + \beta_1)(u + \beta_2) \cdots (u + \beta_n)}{(u - \beta_1)(u - \beta_2) \cdots (u - \beta_n)}. \end{aligned} \quad (1^*)$$

Означимо сад са G вредност функције $f(z)$, која одговара посебној вредности $u = 0$ променљиве u , а са H ону вредност функције $f(z)$, која одговара вредности $u = \infty$:

$$G = \left[f(z) \right]_{u=0}, \quad H = \left[f(z) \right]_{u=\infty}$$

По једном познатом обрасцу Хермитову¹⁾ моћи ћемо тада збир ΣR поменутих остатака функције $f(z)$ овако изразити:

$$\Sigma R = \frac{G - H}{2} i,$$

па како је за функцију $f(z)$

$$G = 1, \quad H = 1,$$

то је очевидно²⁾ за ту функцију и

$$\Sigma R = A_1 + \dots + A_n + B_1' + \dots + B_n' = 0.$$

Уочимо сад аналитички израз (1) функције $f(z)$, па нека је

$$\psi(z) = B_1' \cot(z - b_1') + \dots + B_n' \cot(z - b_n').$$

Тада ће бити

$$f(z) = 1 + A_1 \cot(z - a_1) + \dots \\ + A_n \cot(z - a_n) + \psi(z),$$

т. ј. биће

$$\left[f(z) \right]_{u=0} = \left[1 + A_1 \cot(z - a_1) + \dots \right. \\ \left. + A_n \cot(z - a_n) \right]_{u=0} + \left[\psi(z) \right]_{u=0}$$

¹⁾ Hermite, *ibid.* p. 328.

²⁾ Упор. и доказ Saalschütz-ов (*Nouv. Ann. III. ser. t. 5. p. 51.*).

а

$$\left[f(z) \right]_{u=\infty} = \left[1 + A_1 \cot(z - a_1) + \dots \right. \\ \left. + A_n \cot(z - a_n) \right]_{u=\infty} + \left[\psi(z) \right]_{u=\infty}$$

Али је

$$\left[f(z) \right]_{u=0} = G, \quad \left[f(z) \right]_{u=\infty} = H.$$

С друге стране је опет

$$\left[\cot(z - a_1) \right]_{u=0} = \left[\cot(z - a_2) \right]_{u=0} = \dots = -i,$$

а

$$\left[\cot(z - a_1) \right]_{u=\infty} = \left[\cot(z - a_2) \right]_{u=\infty} = \dots = i.$$

Ако је дакле

$$\left[\psi(z) \right]_{u=0} = G'', \quad \left[\psi(z) \right]_{u=\infty} = H'',$$

онда ће бити

$$G = 1 - (A_1 + \dots + A_n) i + G'',$$

$$H = 1 + (A_1 + \dots + A_n) i + H'',$$

т. ј. биће

$$\frac{G - H}{2} i = \Sigma A_i + \frac{G'' - H''}{2} i, \quad (2)$$

а

$$G + H = 2 + G'' + H''. \quad (3)$$

Међутим је у овај мах $G = H$, па је стога према обрасцу (2)

$$\Sigma A_i = \frac{H'' - G''}{2} i.$$

Али, пошто је $G + H = 2$, то ће по обрасцу (3) бити

$$G'' = -H'',$$

т. ј. биће

$$\Sigma A_i = H'' i.$$

Тим бројем $H'' i$ био би дакле одређен збир остатака дате функције у половима њезиним a_1, \dots, a_n .

Но како је

$$\Sigma A_i + \Sigma B_i' = 0,$$

то је очевидно и

$$\Sigma B_i = -H'' i$$

или, пошто је $G'' = -H''$,

$$\Sigma B_i' = G'' i.$$

Обратно, ако функцију

$$A_1 \cot(z - a_1) + \dots + A_n \cot(z - a_n)$$

означимо са $\varphi(z)$, онда ће бити

$$f(z) = 1 + B_1' \cot(z - b_1') + \dots \\ + B_n' \cot(z - b_n') + \varphi(z),$$

па цошто је

$$\left[\cot(z - b_1') \right]_{u=0} = \left[\cot(z - b_2') \right]_{u=0} = \dots = -i,$$

$$\left[\cot(z - b_1') \right]_{u=\infty} = \left[\cot(z - b_2') \right]_{u=\infty} = \dots = -i,$$

то ће уједно бити и

$$G = 1 - \Sigma B_i' + \left[\varphi(z) \right]_{u=\infty},$$

$$H = 1 + \Sigma B_i' + \left[\varphi(z) \right]_{u=\infty}.$$

Означивши дакле бројне вредности

$$\left[\varphi(z) \right]_{u=0} \text{ и } \left[\varphi(z) \right]_{u=\infty} \text{ са } G' \text{ и } H' :$$

$$\left[\varphi(z) \right]_{u=0} = G', \quad \left[\varphi(z) \right]_{u=\infty} = H',$$

добићемо да је

$$G = 1 - \Sigma B_i' + G',$$

$$H = 1 + \Sigma B_i' + H',$$

а одатле је с једне стране

$$\frac{G - H}{2} i = \sum B_i' + \frac{G' - H'}{2} i,$$

а с друге стране

$$G + H = 2 + G' + H'$$

или, пошто је $G = H$, то ће бити и

$$G' = -H',$$

а уз то и

$$\sum B_i' = H' i,$$

а

$$\sum A_i = G' i.$$

Мало час смо међутим доказали да је

$$\sum A_i = H'' i, \quad \sum B_i' = G'' i,$$

а кад се то има у виду, онда је јасно, да је и

$$G' = H'', \quad G'' = H'$$

тако, да је

$$G' = H'' = -G'' = -H'.$$

На те резултате може се у осталом бацити светлост и с друге стране. Пошто је на име $\varphi(z)$ рационална функција синуса и косинуса, и пошто су остаци те функције у половима њезиним a_1, \dots, a_n идентични са остацима A_1, \dots, A_n , то ће према Хермитову обрасцу морати бити

$$\Sigma A_i = \frac{G' - H'}{2} i.$$

Међутим је $G' = -H'$, а то ће рећи да је *de facto*

$$\Sigma A_i = G' i.$$

Истим путем могло би се објаснити и зашто је $\Sigma A_i' = H' i$.

Вратимо се сад изразу (1*) функције $f(z)$ и узмимо да је

$$\varphi_1(u) = \frac{(u + \alpha_2)(u + \alpha_3) \dots (u + \alpha_n)(u + \beta_1) \dots (u + \beta_n)}{(u - \alpha_2)(u - \alpha_3) \dots (u - \alpha_n)(u - \beta_1) \dots (u - \beta_n)},$$

$$\varphi_2(u) = \frac{(u + \alpha_1)(u + \alpha_3) \dots (u + \alpha_n)(u + \beta_1) \dots (u + \beta_n)}{(u - \alpha_1)(u - \alpha_2) \dots (u - \alpha_n)(u - \beta_1) \dots (u - \beta_n)},$$

... ..

$$\varphi_n(u) = \frac{(u + \alpha_1)(u + \alpha_2) \dots (u + \alpha_{n-1})(u + \beta_1) \dots (u + \beta_n)}{(u - \alpha_1)(u - \alpha_2) \dots (u - \alpha_{n-1})(u - \beta_1) \dots (u - \beta_n)},$$

а

$$\psi_1(u) = \frac{(u + \alpha_1) \dots (u + \alpha_n)(u + \beta_2)(u + \beta_3) \dots (u + \beta_n)}{(u - \alpha_1) \dots (u - \alpha_n)(u - \beta_2)(u - \beta_3) \dots (u - \beta_n)},$$

$$\psi_2(u) = \frac{(u + \alpha_1) \dots (u + \alpha_n)(u + \beta_1)(u + \beta_3) \dots (u + \beta_n)}{(u - \alpha_1) \dots (u - \alpha_n)(u - \beta_1)(u - \beta_3) \dots (u - \beta_n)},$$

... ..

$$\psi_n(u) = \frac{(u + \alpha_1) \dots (u + \alpha_n)(u + \beta_1)(u + \beta_2) \dots (u + \beta_{n-1})}{(u - \alpha_1) \dots (u - \alpha_n)(u - \beta_1)(u - \beta_2) \dots (u - \beta_{n-1})}.$$

Како је сад

$$\varphi(z) = A_1 \cot(z - a_1) + A_2 \cot(z - a_2) + \dots + A_n \cot(z - a_n),$$

$$\psi(z) = B_1' \cot(z - b_1') + B_2' \cot(z - b_2') + \dots + B_n' \cot(z - b_n'),$$

то ћемо очевидно те две функције аналитички моћи и овако изразити:

$$\begin{aligned} \varphi(z) = \varphi_1(\alpha_1) \frac{u + \alpha_1}{u - \alpha_1} + \varphi_2(\alpha_2) \frac{u + \alpha_2}{u - \alpha_2} \\ + \dots + \varphi_n(\alpha_n) \frac{u + \alpha_n}{u - \alpha_n}, \end{aligned} \quad (4)$$

$$\begin{aligned} \psi(z) = \psi_1(\beta_1) \frac{u + \beta_1}{u - \beta_1} + \psi_2(\beta_2) \frac{u + \beta_2}{u - \beta_2} \\ + \dots + \psi_n(\beta_n) \frac{u + \beta_n}{u - \beta_n}. \end{aligned} \quad (5)$$

Али ми доказасмо да је

$$\Sigma A_i = G' i = H'' i,$$

$$\Sigma B_i' = G'' i = H' i;$$

уз то се по изразима под (4) и (5) види, да је

$$H' = -G' = \Sigma \varphi_i(\alpha_i),$$

$$H'' = -G'' = \Sigma \psi_i(\beta_i),$$

а кад се то има у виду, онда ће нам јасно бити, да је и

$$\Sigma A_i = i \Sigma \psi_i(\beta_i), \quad (6)$$

$$\Sigma B_i' = i \Sigma \varphi_i(\alpha_i),$$

и тим збировима били би алгебарски изражене вредности збирова остатака A_i и B_i . Тај резултат применићемо одмах при доказу неких тригонометријских идентичности.

Кад је

$$f(z) = \frac{\operatorname{tg}(z - b_1) \operatorname{tg}(z - b_2)}{\operatorname{tg}(z - a_1) \operatorname{tg}(z - a_2)}.$$

онда је

$$\psi_1(\beta_1) = \frac{(\beta_1 + \alpha_1)(\beta_1 + \alpha_2)(\beta_1 + \beta_2)}{(\beta_1 - \alpha_1)(\beta_1 - \alpha_2)(\beta_1 - \beta_2)},$$

$$\psi_2(\beta_2) = \frac{(\beta_2 + \alpha_1)(\beta_2 + \alpha_2)(\beta_2 + \beta_1)}{(\beta_2 - \alpha_1)(\beta_2 - \alpha_2)(\beta_2 - \beta_1)}.$$

По обрасцу (6) биће дакле

$$\begin{aligned} \Sigma A_i = A_1 + A_2 = i & \left[\frac{(\beta_1 + \alpha_1)(\beta_1 + \alpha_2)(\beta_1 + \beta_2)}{(\beta_1 - \alpha_1)(\beta_1 - \alpha_2)(\beta_1 - \beta_2)} \right. \\ & \left. + \frac{(\beta_2 + \alpha_1)(\beta_2 + \alpha_2)(\beta_2 + \beta_1)}{(\beta_2 - \alpha_1)(\beta_2 - \alpha_2)(\beta_2 - \beta_1)} \right]. \end{aligned}$$

По томе се види, да је збир ΣA_i с једне стране симетрична функција количина α_1 и α_2 , а с друге стране и симетрична функција количина β_1 и β_2 ; та функција је дакле у неку руку двојно симетрична функција количина α и β , и ми ћемо доказати да се та двојно симетрична функција може овако изразити:

$$\begin{aligned} \Sigma A_i = i & \frac{\beta_1 \beta_2 - \alpha_1 \alpha_2}{\beta_1 \beta_2 + \alpha_1 \alpha_2} \\ & \times \left[1 - \frac{(\alpha_1 + \beta_1)(\alpha_1 + \beta_2)(\alpha_2 + \beta_1)(\alpha_2 + \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1)(\alpha_1 - \beta_2)(\alpha_2 - \beta_1)(\alpha_2 - \beta_2)} \right]. \end{aligned}$$

Ако се на име узме да је

$$R = (\beta_1 + \alpha_1) (\beta_1 + \alpha_2) (\beta_2 - \alpha_1) (\beta_2 - \alpha_2),$$

а

$$S = (\beta_2 + \alpha_1) (\beta_2 + \alpha_2) (\beta_1 - \alpha_1) (\beta_1 - \alpha_2),$$

онда ће бити

$$\Sigma A_i = i \frac{\beta_1 + \beta_2}{\beta_1 - \beta_2} \cdot \frac{R - S}{(\beta_1 - \alpha_1) (\beta_1 - \alpha_2) (\beta_2 - \alpha_1) (\beta_2 - \alpha_2)}.$$

Међутим је

$$R = \alpha_1^2 \alpha_2^2 + \beta_1^2 \beta_2^2 + \alpha_1 \alpha_2 (\beta_1^2 + \beta_2^2) \\ + (\alpha_1 + \alpha_2) (\beta_1 - \beta_2) (\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2) - (\alpha_1 + \alpha_2)^2 \beta_1 \beta_2,$$

а

$$S = \alpha_1^2 \alpha_2^2 + \beta_1^2 \beta_2^2 + \alpha_1 \alpha_2 (\beta_1^2 + \beta_2^2) \\ - (\alpha_1 + \alpha_2) (\beta_1 - \beta_2) (\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2) - (\alpha_1 + \alpha_2)^2 \beta_1 \beta_2,$$

т. ј.

$$R - S = 2 (\alpha_1 + \alpha_2) (\beta_1 - \beta_2) (\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2),$$

па је стога и

$$\Sigma A_i = i \frac{2 (\alpha_1 + \alpha_2) (\beta_1 + \beta_2) (\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2)}{(\beta_1 - \alpha_1) (\beta_1 - \alpha_2) (\beta_2 - \alpha_1) (\beta_2 - \alpha_2)}.$$

Нека је сад

$$M = - \frac{2 (\alpha_1 + \alpha_2) (\beta_1 + \beta_2) (\alpha_1 \alpha_2 + \beta_1 \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1) (\alpha_1 - \beta_2) (\alpha_2 - \beta_1) (\alpha_2 - \beta_2)}.$$

Тада ће бити

$$\Sigma A_i = i \frac{\beta_1 \beta_2 - \alpha_1 \alpha_2}{\beta_1 \beta_2 + \alpha_1 \alpha_2} M.$$

Пошто је међутим

$$\begin{aligned} & \frac{2(\alpha_1 + \alpha_2)(\beta_1 + \beta_2)(\alpha_1 \alpha_2 + \beta_1 \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1)(\alpha_1 - \beta_2)(\alpha_2 - \beta_1)(\alpha_2 - \beta_2)} \\ = & \frac{(\alpha_1 + \beta_1)(\alpha_1 + \beta_2)(\alpha_2 + \beta_1)(\alpha_2 + \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1)(\alpha_1 - \beta_2)(\alpha_2 - \beta_1)(\alpha_2 - \beta_2)} - 1, \end{aligned}$$

биће

$$M = 1 - \frac{(\alpha_1 + \beta_1)(\alpha_1 + \beta_2)(\alpha_2 + \beta_1)(\alpha_2 + \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1)(\alpha_1 - \beta_2)(\alpha_2 - \beta_1)(\alpha_2 - \beta_2)},$$

а то ће рећи, да је заиста

$$\begin{aligned} \Sigma A_i = i & \left[\frac{(\beta_1 + \alpha_1)(\beta_1 + \alpha_2)(\beta_1 + \beta_2)}{(\beta_1 - \alpha_1)(\beta_1 - \alpha_2)(\beta_1 - \beta_2)} \right. \\ & \left. + \frac{(\beta_2 + \alpha_1)(\beta_2 + \alpha_2)(\beta_2 + \beta_1)}{(\beta_2 - \alpha_1)(\beta_2 - \alpha_2)(\beta_2 - \beta_1)} \right] \\ = i & \frac{\beta_1 \beta_2 - \alpha_1 \alpha_2}{\beta_1 \beta_2 + \alpha_1 \alpha_2} \end{aligned}$$

$$\times \left[1 - \frac{(\alpha_1 + \beta_1)(\alpha_1 + \beta_2)(\alpha_2 + \beta_1)(\alpha_2 + \beta_2)}{(\alpha_1 - \beta_1)(\alpha_1 - \beta_2)(\alpha_2 - \beta_1)(\alpha_2 - \beta_2)} \right], \quad (7)$$

као што смо то били и тврдили.

Међутим је

$$\alpha_1 = e^{2a_1 i}, \quad \alpha_2 = e^{2a_2 i},$$

$$\beta_1 = e^{2b_1 i}, \quad \beta_2 = e^{2b_2 i}.$$

Но пошто је

$$b_1' = b_1 - \frac{\pi}{2}, \quad b_2' = b_2 - \frac{\pi}{2},$$

то је и

$$\beta_1 = -e^{2b_1 i}, \quad \beta_2 = -e^{2b_2 i},$$

па је стога и

$$\frac{\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2}{\alpha_1 \alpha_2 + \beta_1 \beta_2} = \frac{e^{(a_1 + a_2 - b_1 - b_2)i} - e^{-(a_1 + a_2 - b_1 - b_2)i}}{e^{(a_1 + a_2 - b_1 - b_2)i} + e^{-(a_1 + a_2 - b_1 - b_2)i}},$$

т. ј.

$$\frac{1}{i} \frac{\alpha_1 \alpha_2 - \beta_1 \beta_2}{\alpha_1 \alpha_2 + \beta_1 \beta_2} = \operatorname{tg} (a_1 + a_2 - b_1 - b_2).$$

С друге стране је опет

$$\operatorname{tg} (a_1 - b_1) = \frac{1}{i} \frac{\alpha_1 + \beta_1}{\alpha_1 - \beta_1}, \quad \operatorname{tg} (a_1 - b_2) = \frac{1}{i} \frac{\alpha_1 + \beta_2}{\alpha_1 - \beta_2},$$

$$\operatorname{tg} (a_2 - b_1) = \frac{1}{i} \frac{\alpha_2 + \beta_1}{\alpha_2 - \beta_1}, \quad \operatorname{tg} (a_2 - b_2) = \frac{1}{i} \frac{\alpha_2 + \beta_2}{\alpha_2 - \beta_2}.$$

Према обрасцу (7) биће дакле

$$\Sigma A_i = A_1 + A_2 = \operatorname{tg} (a_1 + a_2 - b_1 - b_2)$$

$$\times [1 - \operatorname{tg} (a_1 - b_1) \operatorname{tg} (a_1 - b_2) \operatorname{tg} (a_2 - b_1) \operatorname{tg} (a_2 - b_2)].$$

Кад се дакле има у виду, да је у овај мах

$$A_1 = \frac{\operatorname{tg}(a_1 - b_1) \operatorname{tg}(a_1 - b_2)}{\operatorname{tg}(a_1 - a_2)},$$

$$A_2 = \frac{\operatorname{tg}(a_2 - b_1) \operatorname{tg}(a_2 - b_2)}{\operatorname{tg}(a_2 - a_1)},$$

онда ћемо према последњем обрасцу непосредно добити ову тригонометријску идентичност:

$$\frac{\operatorname{tg}(a_1 - b_1) \operatorname{tg}(a_1 - b_2)}{\operatorname{tg}(a_1 - a_2)} + \frac{\operatorname{tg}(a_2 - b_1) \operatorname{tg}(a_2 - b_2)}{\operatorname{tg}(a_2 - a_1)} \\ = \operatorname{tg}(a_1 + a_2 - b_1 - b_2)$$

$$\times [1 - \operatorname{tg}(a_1 - b_1) \operatorname{tg}(a_1 - b_2) \operatorname{tg}(a_2 - b_1) \operatorname{tg}(a_2 - b_2)].$$

Још ћемо поменути и ово. Познато је, да је хиперболична тангента аргумента z аналитички одређена овим изразом:

$$\operatorname{tg} h z = \frac{e^z - e^{-z}}{e^z + e^{-z}}.$$

Према томе је и

$$\operatorname{tg} h(z - a_i) = \frac{e^{2z} - e^{2a_i}}{e^{2z} + e^{2a_i}},$$

$$\operatorname{tg} h(z - b_k) = \frac{e^{2z} - e^{2b_k}}{e^{2z} + e^{2b_k}}.$$

Замимо сад, да је

$$\alpha_i = e^{2a_i}, \quad \beta_j = -e^{2b_j}.$$

Тада ће бити

$$\frac{\beta_1 + \alpha_1}{\beta_1 - \alpha_1} = - \operatorname{tg} h (a_1 - b_1), \dots \dots$$

Ако дакле са $f(z)$ у овај мах означимо ову функцију:

$$f(z) = \frac{\operatorname{tg} h (z - b_1) \operatorname{tg} h (z - b_2)}{\operatorname{tg} h (z - a_1) \operatorname{tg} h (z - a_2)}, \quad (8)$$

онда ће бити

$$A_1 = \frac{\operatorname{tg} h (a_1 - b_1) \operatorname{tg} h (a_1 - b_2)}{\operatorname{tg} h (a_1 - a_2)},$$

$$A_2 = \frac{\operatorname{tg} h (a_2 - b_1) \operatorname{tg} h (a_2 - b_2)}{\operatorname{tg} h (a_2 - a_1)}$$

тако, да бисмо у овај мах према основном обрасцу (7) добили ову идентичност:

$$\frac{\operatorname{tg} h (a_1 - b_1) \operatorname{tg} h (a_1 - b_2)}{\operatorname{tg} h (a_1 - a_2)}$$

$$+ \frac{\operatorname{tg} h (a_2 - b_1) \operatorname{tg} h (a_2 - b_2)}{\operatorname{tg} h (a_2 - a_1)}$$

$$= \operatorname{tg} h (a_1 + a_2 - b_1 - b_2)$$

$$\times [1 - \operatorname{tg} h (a_1 - b_1) \operatorname{tg} h (a_1 - b_2) \operatorname{tg} h (a_2 - b_1) \operatorname{tg} h (a_2 - b_2)]. \quad (9)$$

Сличним путем могло би се доказати, да је

$$\frac{\operatorname{tg} h (b_1 - a_1) \operatorname{tg} h (b_1 - a_2)}{\operatorname{tg} h (b_1 - b_2)}$$

$$+ \frac{\operatorname{tg} h (b_2 - a_1) \operatorname{tg} h (b_2 - a_2)}{\operatorname{tg} h (b_2 - b_1)}$$

$$= \operatorname{tg} h (b_1 + b_2 - a_1 - a_2)$$

$$\times [1 - \operatorname{tg} h (b_1 - a_1) \operatorname{tg} h (b_1 - a_2) \operatorname{tg} h (b_2 - a_1) \operatorname{tg} h (b_2 - a_2)]. \quad (10)$$

На левој страни идентичне релације (9) јављају нам се међутим остаци A_1 и A_2 функције (8) у половима a_1 и a_2 те функције, а на левој страни релације (10) јављају се опет остаци B'_1 и B'_2 функције

$$\frac{1}{f(z)} = \frac{\operatorname{tg} h(z - a_1) \operatorname{tg} h(z - a_2)}{\operatorname{tg} h(z - b_1) \operatorname{tg} h(z - b_2)}$$

у половима b_1 и b_2 те функције. Збир остатака те две функције биће очевидно раван нули:

$$A_1 + A_2 + B'_1 + B'_2 = 0.$$

